

М.В. Плекан, канд. екон. наук, доц. (НУ «Львівська політехніка», Львів)

О.І. Васишин (НУ «Львівська політехніка», Львів)

ДРУГИЙ РІВЕНЬ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СУТЬ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРОБЛЕМИ ВВЕДЕННЯ В ДІЮ, ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сьогодні пенсійна система України знаходиться у важкому стані, що обумовлено неповним її функціонуванням, а саме відсутністю його другого рівня, яким є обов'язковий накопичувальний, суть якого в тому, що кожному громадянину необхідно буде вносити кошти на індивідуальний пенсійний рахунок в самостійно обраних недержавних пенсійних фондах, Накопичувальному фонді або у компаніях з управління активами, в яких він буде формувати свої пенсійні накопичення в обов'язковому порядку. Відповідно до цього, внески матимуть однаковий для всіх розмір, а саме 2% заробітної плати працівника із щорічним збільшенням на 1% до досягнення 10% [1].

Варто зауважити, що впровадження другого рівня пенсійної системи України передбачається у проекті Закону України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення» [2]. Згідно з ним, внески громадян інвестуватимуться з метою отримання інвестиційного доходу на користь учасників системи, використовуватимуться для виплати пенсій та оплати різних видів послуг та платежів, безпосередньо пов'язаних із діяльністю фонду.

Як і кожна система, обов'язкова накопичувальна має свої плюси та мінуси. Слід відзначити, що вона дозволить запровадити децентралізовану накопичувальну систему пенсійного страхування. Це, в свою чергу, забезпечить справедливість пенсійного забезпечення, додасть мотивації громадянам формувати певні накопичення впродовж всього свідомого життя для підвищення рівня життя в старості, надасть можливість контролю як власного, так і зі сторони держави, за станом постійних внесків. Вагомою перевагою є також можливість використання заощаджень до настання пенсійного віку у разі необхідності, наприклад, при серйозних хворобах, потребі оплати кредиту чи іпотеки тощо.

Що ж до держави, то основними перевагами є:

- формування стійкої трирівневої пенсійної системи;
- надання потужного інвестиційного поштовху для зростання економіки країни, що стане важливим позитивним «сигналом» для внутрішніх і зовнішніх інвесторів у фонди;

- зменшення величини відрахувань з бюджету до Пенсійного фонду України.

Варто виділити основні стримуючі фактори зі сторони громадян:

- недовіра населення до гарантій держави щодо збереження їхніх пенсійних накопичень;

- низький рівень доходів більшої частини населення, що не дозволяє робити накопичення на пенсійних рахунках;

- необізнаність про можливості та переваги взяття участі у системі.

Доцільно зазначити те, що для введення другого рівня пенсійної системи існують певні перестороги. Заступник голови Стратегічної групи радників з підтримки реформ в Україні П. Кухта говорить про передчасність запровадження другого, накопичувального рівня пенсійної системи. Він переконаний, що запровадити якісну накопичувальну систему за теперішнього стану розвитку української фінансової системи неможливо. Враховуючи нестабільність вітчизняних банків, вкрай важко гарантувати безпеку пенсійних внесків, а необхідність додаткових зборів, які відраховуватимуться окремо на накопичувальні рахунки, навряд чи знайде підтримку у населення, наголошує експерт [3].

Отже, введення в дію другого рівня пенсійної системи є важливим завданням уряду у сфері пенсійного забезпечення, адже завдяки ньому суттєво зменшиться навантаження на бюджет у недалекій перспективі. Для цього варто удосконалити законодавство України, залучити до партнерства приватні організації (фонди), а також провадити активну рекламну політику та роз'яснення майбутніх переваг та одержуваних перспектив серед населення. Водночас, слід зважити усі «за і проти», адже ця процедура є довготривалою а капіталомісткою.

Інформаційні джерела:

1. Вікіпедія – вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Пенсійна_система_України.

2. Проект Закону України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення» від 03.09.2018 р.

3. Калачева Г.І. Пенсійна реформа дала збій, або Чому введення другого рівня під загрозою // URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/05/10/636623/>